

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα Α.Π. Παπαδόπουλου	11
Πρόλογος (Μ. Ψημίτης)	15
Ευχαριστίες	21
Εισαγωγή	23

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	57
1. Τάξεις, ταξική ενεργητικότητα και συσσώρευση	57
2. Υπερπολιτική στρατηγική και ιδιωτικο-οικονομικές μορφές αναπαραγωγής	63
3. Η ατελής ομογενοποίηση της εργασίας	71
4. Ο «αποδιοπομπαίος τράγος» του μικροαστισμού	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ	77
1. Ο ελληνικός κρατικός κορπορατισμός	77
2. Πελατειακές σχέσεις ή συλλογική διαμεσολάβηση;	87
3. Η λογική της κορπορατιστικής αντιπροσώπευσης	90
4. Η κρίση της κοινωνικής δομής συσσώρευσης	96

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ. ΤΑΞΕΙΣ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ..	109
1. Τάξεις και οικονομική κρίση στη μεταπολίτευση	109
2. Καπιταλιστική συσσώρευση και δημοκρατία	113

3. Εκσυγχρονισμός, κοινωνία, νεωτερικότητα	119
4. Εκσυγχρονισμός στη νεώτερη Ελλάδα	123
Α. Οι αντιφάσεις του φιλελεύθερου εκσυγχρονισμού	126
Β. Οι αντινομίες ενός «συντηρητικού εκσυγχρονισμού»	127
5. Μεταπολίτευση και αστικός εκσυγχρονισμός	131
6. Η πολιτισμική σύγκρουση: Σύγχρονο και λαϊκό	135
7. Η κοινωνική σύγκρουση για το κράτος	140

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣΜΟΣ

ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ . . .	149
1. Για το κράτος πρόνοιας στην Ελλάδα	149
2. Η κατάμηση της εργασίας	154
3. Τα χαρακτηριστικά της συλλογικής δράσης	157
4. Σύστημα αντιπροσώπευσης: συνέχεια και μεταβολή	163
5. Συντεχνιασμός και κρίση του συστήματος αντιπροσώπευσης . .	166
6. Οι συνέπειες στο χώρο της εργασίας	170
7. Πλουραλισμός ή κορπορατισμός; Κρίση ορθολογικότητας	172

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΚΑΙ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΧΙΣΜΑΤΑ	201
1. Ο αντιπροσωπευτικός ρόλος των κομμάτων στον καπιταλισμό . .	201
2. Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα	205
3. Το «Κέντρο» και το σύστημα των τριών παρατάξεων (Αριστερά, Κέντρο, Δεξιά)	215
4. Το σχίσμα «Δεξιάς - αντιδεξιάς»	219
5. Ο κομματικός ανταγωνισμός μετά το 1974	223

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΚΕΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΕΙΣ	227
1. Γενικές προσεγγίσεις	227
2. Κοινωνικο-οικονομικές θέσεις και εκλογική βάση των κομμάτων	231
3. Συμπεράσματα από τις εκλογές στις κοινωνικές οργανώσεις . . .	241
4. Η προβληματική εμπειρική διάσταση της «ταξικής αντιπροσώπευσης». Μια πρόταση ερμηνείας	244

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΜΟΡΦΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΑΚΙΝΗΣΗΣ. ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟ-ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ . . .	253
1. Η ιστορικότητα του λαϊκιστικού φαινομένου	253
2. Θεωρητικά και νοηματικά προαπαιτούμενα της έννοιας του λαϊκισμού	255
3. Η ανατομία του ελληνικού λαϊκισμού	261
4. Η λογική της επικράτησης του λαϊκισμού	269
5. Οργάνωση και νεο-πελατειακές σχέσεις	278
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ	291
1. Παίζουν κανένα ρόλο οι διαφορές στην εναλλακτική πολιτική των κομμάτων;	291
2. Αποκλίσεις και συγκλίσεις μεταξύ των ελληνικών πολιτικών κομμάτων	294
3. Σύγκριση της πολιτικής Ν.Δ.-ΠΑΣΟΚ	299
4. Οι εναλλακτικές πολιτικές ως παράγοντας ταξικής διαφοροποίησης	306
5. Κρίση των πολιτικών κομμάτων;	309
ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΜΕΡΙΚΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	331
Βιβλιογραφία	339
Επίμετρο (Ν. Σερντεδάκης)	361
Εργογραφία Στέλιου Ελ. Αλεξανδρόπουλου	369